

WASA DAGBLAD

Presidentens tal i FN
Sid 9

Marina Kinnunen
doktorerar - igen Sid 13

LOKALA NYHETER

WÄRTSILÄ

Wärtsilä ska rädda Japans Alboom – jätteavtalet klart i Helsingfors

sid 3

LEDARE

Vasa 420 år – men framtiden har knappt börjat

Den 2 oktober fyller Vasa 420 år. Det är en aktningsvärd ålder för en stad – men Vasa har samtidigt något nästan paradoxalt över sig: ju äldre staden blir, desto mer känns den som en stad på väg mot framtiden.

Det finns många orsaker till att Vasa är en bra plats att bo och leva på. Havet finns nära, naturen likaså. Avstånden är hanterliga, kulturlivet är aktivt och stadens storlek gör att man fortfarande kan känna att människor och gemenskaper är nära. Här finns både stadsliv och lugn – ofta inom några minuters avstånd.

Men det som verkligen gör Vasa intressant inför framtiden är kunskapen.

Vasa är en av Finlands viktigaste universitetsskolor. Omkring 14 300 högskolestuderande och cirka 4 000 yrkesstuderande ger staden en ung och internationell prägel. Sex universitet och yrkeshögskolor erbjuder utbildning på finska, svenska och engelska.

Samtidigt har Vasa utvecklats till ett internationellt centrum för energiteknik. Energy-Vaasa omfattar över 180 företag och omkring 13 000 anställda. Branschen omsätter över sex miljarder euro årligen och investeringar på omkring 1,9 miljarder euro i energiteknisk infrastruktur har planerats fram till 2030.

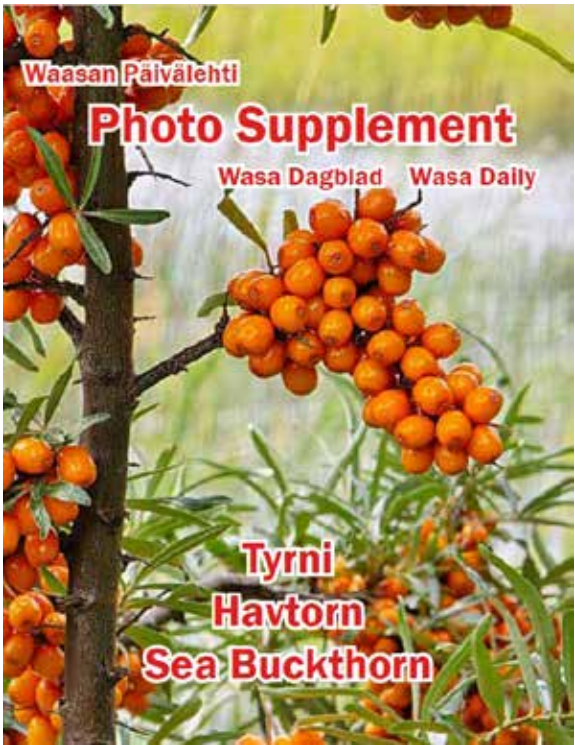
Det är en kombination som få städer kan erbjuda: utbildning, forskning, internationella företag och konkret arbete med framtidens energi – samtidigt som havet, naturen och vardagens småskalighet finns kvar.

Vasa behöver därför inte välja mellan att vara en bra stad att leva i och en stad där framtidens jobb skapas. Den kan vara båda.

Det är kanske den bästa 420-årspresenten: en stad som inte bara blickar tillbaka på sin historia, utan använder den som grund för nästa kapitel.

Vasa är 420 år gammal. Men framtiden har knappt börjat.

Photo Supplement

VASA 420

Vasa fyller 420 – hela staden bjuder till fest

420 år är inget man firar varje dag. När Vasa fyller år den 2 oktober öppnar staden dörrarna och bjuder in invånare i alla åldrar till en jubileumsfest med kultur, historia, motion, musik och en hel del upptäckter.

Firandet börjar redan torsdag 1 oktober på Ritz. Klockan 17–18.45 visas en film om Vasas historia och utveckling som energistad. Stadsdirektör Tomas Häyry öppnar programmet och lyckoforskaren Sade Stenlund talar om lyckans kraft. Stenlund, som nyligen flyttat tillbaka till Vasa, forskar vid Harvard University och Åbo universitet. Inträdet är fritt.

Samma kväll blir det musik i Vasa stadshus. Pepe Willberg firar 80 år med konserten Elämältä kaiken sain, som blickar tillbaka på hans långa karriär från 1960-talet till dagens musik.

Öppna dörrar på födelsedagen

På själva födelsedagen, fredag 2 oktober, öppnar Kulturhuset Fanny och de nyrenoverade daghemmen i Brändö och Gustavsborg sina dörrar. Fanny kan besökas klockan 12–15, Brändö daghem klockan 12–15 och Gustavsborg klockan 16–18.

Även kulturen får stort utrymme. Kuntsi museum för modern konst och Gamla Vasa museum har fritt inträde klockan 10–17. På Kuntsi visas Marja Piriläs Camera Obscura, medan Gamla Vasa museum berättar om Vasa hovrätts 250-åriga historia.

På huvudbiblioteket kan alla delta i workshoppen ”Valfabetet – Vasas egna alfabet” klockan 14–16.30. Frågan är enkel men spännande: Vad är egentligen Vasaidentitet?

Från stolgympa till trampbilar

Seniorerna får gratis stolgympa på Vasa seniorcenter klockan 11–11.45. I simhallen är det Happy Hour klockan 12–14, med inträde för fyra euro.

Barnen får sitt eget jubileumsäventyr i Trafikparken i Metviken klockan 12–18, där de kan köra trampbil och samtidigt upptäcka Vasa i miniatyr.

Och jubileumsfesten fortsätter lördag 3 oktober. Då säljer Vasa stadsteater biljetter till Tinakenkäyttö för jubileumspriset 42 euro vid föreställningarna klockan 13 och 18.

Dessutom planteras en skogsek i Gamla Vasa som ett levande minne av 420-årsjubileet. Vasabor får också dela sina egna Vasa-berättelser inom Alma-projektet Minun Vaasa – Min Vasa. TaiKonelever lyfter samtidigt fram stadens historia med animationer och QR-koder.

Vasa fyller 420 – men den verkliga huvudpersonen är vasabon. Referens: Vaasan kaupunki – Vasa stad, 14.9.2026.

VÄLFÄRDSOMRÅDEN

ÖSTERBOTTENS VÄLFÄRDSOMRÅDE

SUPERAUTOMATEN SER NÄR DU BLIR SJUK - Österbotten testar framtidens hemvård

En vanlig läkemedelsautomat - som nu kan rädda ditt liv.

I Österbottens välfärdsområde drar man i höst igång ett unikt försök. Under sex månader ska man testa en ny superfunktion i den redan bekanta läkemedelsautomaten: distansuppföljning av vitala funktioner.

Tricket? Evondos läkemedelsautomat kopplas ihop med avancerat datorseende. Via videoförbindelse kan automaten helt kontaktfritt mäta klientens andningsfrekvens, puls, pulsintervall och förändringar i syresättningen.

Målet är glasklart: förebyggande vård och smartare resurser. Istället för att åka runt på rutinbesök kan vårdarna lägga kraften där den behövs mest - hos dem som håller på att bli sämre.

Läkemedelsautomater är redan vardag i hemvården och gör att fler kan bo kvar hemma säkert.

– Det är bra att ha många olika funktioner i ett och samma paket. På så sätt behöver man inte ta med sig flera olika apparater till klienten och hanteringen blir inte för besvärlig för arbetstagarna, säger Paula Olin, chef för hemvården och ansvarig för pilotförsöket.

Finsk välfärdsteknik som Evondos används redan i över 300 kommuner i Norden.

Källa: Pressmeddelande från Österbottens välfärdsområde

ÖSTERBOTTENS VÄLFÄRDSOMRÅDE

SUCCÉN I ÖSTERBOTTEN: Tandvårdsköerna borta – miljonvitet slopas!

Från kris till succé på åtta månader. Nu är tandvårdsmardrömmen över i Österbotten.

Österbottens välfärdsområde har klarat det som såg omöjligt ut – att få bukt med de långa köerna till den icke-brådskande munhälsovården. Belöningen: det hotande jättevitet på 800 000 euro kommer inte att dömas ut.

Det var Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland som slog larm den 10 december 2025 och förelade området att rätta till vården enligt hälso- och sjukvårdslagen. Kravet: tillgång till vård inom lagens maximitider senast 10 augusti 2026. Annars vite på 800 000 euro. Dessutom skulle en redogörelse lämnas till Tillstånds- och tillsynsverket senast 31 augusti 2026.

Och man lyckades.

VÄLFÄRDSOMRÅDET

Vaccinationstiderna öppnar på måndag – här är numret för Vasa

Höstens vaccinationsbokning öppnar i Österbotten på måndag den 28 september. Influensavaccinationerna börjar ges från slutet av oktober, med särskilt fokus på personer som hör till riskgrupper.

Gratis influensavaccin erbjuds bland annat personer som fyllt 65 år, gravida, barn från sex månader till sex år och personer som på grund av sjukdom eller behandling hör till en riskgrupp. Även vissa närstående till personer med särskilt hög risk omfattas.

Också coronavaccination kan ges vid samma besök för de grupper som rekommenderas en boosterdos.

I Vasa kan vaccinationstid bokas på telefon 06 218 1616 måndagar, onsdagar och torsdagar klockan 9–11 samt 12–14. Tider kan också bokas elektroniskt via välfärdsområdets hälsotjänst.

Välfärdsområdet påminner om att skyddet mot influensa utvecklas under ungefär två veckor.

Referens: Österbottens välfärdsområde via STT Info, 25.9.2026.

BIRKALANDS VÄLFÄRDSOMRÅDE

Ny cancerbehandling kan rädda ändtarmen – och göra stomi onödig

En stark stråldos direkt in i tumören kan öppna en ny väg för behandling av ändtarmscancer. Tammerfors universitetssjukhus Tays är det första sjukhuset i Finland att införa en ny behandlingsmetod. Målet är att fler och fler patienter ska kunna undvika större operationer och eventuellt även en permanent stomi.

Metoden kallas HDR-brachyterapi, och på Tays kallas den tyköterapi. Behandlingsapparaten förs in genom ändtarmen precis intill tumören, där en stark stråldos riktas exakt mot tumören. Strålningskällan som används är iridium-192.

Den största fördelen med metoden är noggrannhet. Tumören kan utsättas för en hög dos strålning samtidigt som mängden strålning i de omgivande friska vävnaderna minskar.

Ungefär 1 500 nya fall av tjocktarmscancer diagnostiseras i Finland varje år. Kirurgi är ofta en effektiv behandling, men partiell eller fullständig borttagning av ändtarmen kan leda till permanent stomi och långvariga problem med tarmfunktionen.

WASA DAGBLAD
Nästan allt Du behöver veta
på 18 sidor
vpress.fi

NYHETER

WÄRTSILÄ

Wärtsilä ska rädda Japans AI-boom – jätteavtalet klart i Helsingfors

Bildtext: Teknikkoncernen Wärtsilä och Tokyo Gas Engineering Solutions Co., Ltd. (TGES) har undertecknat ett samförståndsavtal (MoU) för att gemensamt utvärdera strömförsörjningslösningar för datacenter i Japan. © Wärtsilä

AI-febern skakar Japan – och nu riskerar elen att inte räcka till. Lösningen kan komma från Finland.

Teknikjätten Wärtsilä och japanska Tokyo Gas Engineering Solutions (TGES) har ingått ett strategiskt samarbete för att lösa landets akuta kraftbrist för datacenter. Ett så kallat Memorandum of Understanding, MoU, signerades i Helsingfors redan i augusti 2026 och offentliggjordes i ett pressmeddelande 17 september kl 08:00.

Bakgrunden är dramatisk. Den explosionsartade tillväxten av AI och molntjänster får efterfrågan på nya datacenter att rusa i Japan. Samtidigt sätter överbelastade elnät och årslånga väntetider på elanslutningar stopp för byggerna. Utvecklare får helt enkelt inte ström tillräckligt snabbt.

Där kliver Wärtsilä och TGES in. Avtalet innebär att bolagen gemensamt ska utvärdera och ta fram kraftlösningar baserade på gas- eller dual-fuel-motorer – alltså motorer som kan köras på gas eller flytande bränsle – för utvalda datacenterprojekt som TGES just nu utvecklar i Japan.

Tanken är att bygga kraftverket direkt där datacentret ligger – on-site och till och med off-grid, helt frikopplat från nätet.

”När AI-användningen accelererar blir snabb och pålitlig kraftförsörjning en helt avgörande faktor. Genom att kombinera våra styrkor kan vi utvärdera lösningar som ger den flexibilitet, skalbarhet och snabbhet som krävs”, säger Anders Lindberg, chef för Wärtsilä Energy.

Wärtsilä är ingen nykomling. Företaget är redan en beprövad leverantör av egen kraft till datacenter globalt. Motorerna kräver betydligt mindre vatten och bränsle än traditionella gasturbiner, kan starta blixtnabbt – livsviktigt för AI-drift – och byggas ut modulärt när behovet växer.

TGES, som ägs av Tokyo Gas – Japans största gasbolag – bidrar med lokal marknadskännedom och projektutveckling. Samma bolag jobbar redan med CBRE för att korta ledtiderna med gas-kraftvärme.

Wärtsilä, börsnoterat på Nasdaq Helsingfors, omsatte 6,2 miljarder euro 2025 och har 17 900 anställda i 78 länder.

Källa: Wärtsilä Corporation, pressmeddelande 17-09-2026

MORSDAGMEDALJER

Känner du en mamma som borde få en medalj?

FINLAND. Det är dags att börja tänka på mammorna som gjort något alldeles extra. Förslag till mottagare av 2027 års morsdagsmedaljer ska lämnas in senast

TRAFIKPARKEN

Den populära trafikparken vid Metviken är öppen i tre veckor till

Barntrafikparken som ligger i Metvikens aktivitetspark och den intilliggande pumptracken har väckt stort intresse och lockat många besökare. Nu är trafikparken öppen ytterligare tre veckor , vilket ger möjlighet att uppleva Vasa i miniatyr och rulla på pumptracken innan vintern sätter in.

I trafikparken kan du röra dig med gokart, cykel eller till fots på den 640 meter långa banan, längs vilken det finns 12 omsorgsfullt gjorda skalenliga modeller av välkända byggnader i Vasa, såsom stadshuset, vattentornet och järnvägsstationen. Salutorget, rondeller, trafikljus och plankorsningar har också byggts in i parken, vilket skapar en autentisk stadsupplevelse i liten skala.

I parken finns 36 gokarts, cyklar och till och med en skalenlig modell av Lifti-bussen. Den intilliggande 1000 m² stora pumptracken inbjuder dig att skejta BMX-cyklar, sparkcyklar och skateboards. Det speciella med banan är dess böljande terräng, där rörelsen utförs genom att "pumpa" med hjälp av kroppen.

Trafikparken är öppen till den 20.10.2026:
ons-fre 12.00-18.00
lör-sön 12.00-16.00

den 2 novem-ber 2026. Medaljen tilldelas kvinnor som utmärkt sig genom föredömligt arbete för barn och unga samt för familjeliv och föräldraskap. Även insatser inom exempelvis barn-skydds-, ungdoms- och idrottsorganisationer kan vägas in. Kandidaten ska vara minst 40 år. Också biologiska och icke-biologiska barn kan föreslå en mamma, medan andra an-höriga och bekanta kan ta initiativ via en organisation eller myndighet. Medaljen delas ut av republikens president på mors dag 9 maj 2027.

Sista dag för förslag: 2.11.2026.

Referens: Tillstånds- och tillsynsverket.

JOAKIM STRAND

**Strands larm till regeringen:
„Vanliga finländare orkar inte mer – nu måste vardagskostnaderna ner!“**

Det är budjettens slutspurt – och samtidigt en vardagskris för tusentals familjer. Nu höjer Europa- och ägarstyrningsminister Joakim Strand (SFP) rösten.

I ett färskt utspel kräver Strand att regeringen Orpo omedelbart måste börja leta efter konkreta sätt att bromsa finländarnas skenande vardagskostnader.

Bakom kravet ligger en tuff verklighet. Trots att inflationen sjunkit från toppnivåerna 2022-2023 ligger matpriserna fortfarande nästan 25 procent högre än för tre år sedan, räntorna biter hårt på bolånefamiljerna och energipriserna gör vintern till en dyr mardröm.

Strand, som själv sitter i regeringen och representerar Vasa valkrets, är nöjd med stora delar av den sista budjettrihin för 2027 – som innehåller rekordstora infrastruktursatsningar i Österbotten, en miljon till Vasa universitets forskning och 19 miljoner i fullmakt för riksväg 8. Men han understryker nu att tillväxt inte räcker om människor inte klarar vardagen.

– En stark välfärd byggs på arbete och tillväxt, men vi måste också säkra att folk har råd att leva. Det är det som är kärnan i den nordiska modellen, har Strand tidigare sagt i samband med budjettförhandlingarna.

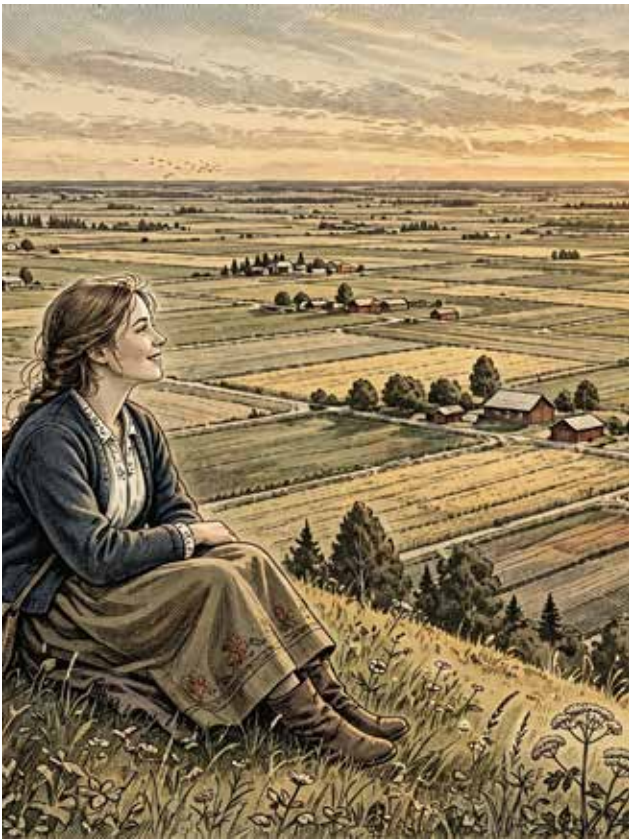
Strand är jurist och ekonom från Helsingfors universitet och Hanken, invald i riksdagen sedan 2015 och minister i Orpos regering sedan juli 2024. Inom SFP har han länge profilerat sig som en ekonomisk pragmatiker.

Hans budskap nu är tydligt positivt men pressande: Ansvarsfull ekonomi och vardagshjälp kan gå hand i hand. Regeringen ska hitta verktyg – vare sig det han-

NYHETER

LYCKA

Är man lyckligare i Seinäjoki än i Vasa?

Finland har varit världens lyckligaste land i nio år – men var bor de allra lyckligaste finländarna? Nu har svaret kommit.

Det är Kuntarahoitus, Finlands kommunfinans, som för första gången har kartlagt lyckan på landskapsnivå. Resultatet överraskar.

2 038 finländare från alla 18 landskap i Fasta Finland svarade på frågan som är hämtad direkt från FN:s världsberömda lyckorapport: Hur nöjd är du med ditt liv på en skala från 1 till 10?

Snittet för hela landet blev 7,51. Nästan två av tre finländare gav betyget 8, 9

eller 10.

Allra lyckligast är man i Södra Österbotten. Där, med Seinäjoki som huvudstad, ligger medelvärdet på 7,67 – högst i landet. Tätt efter kommer Norra Savolax med 7,63 och Birkaland med 7,60.

I botten hamnar Satakunta med 6,94 – klart lägst i Finland.

Men det finns fler nyanser. I Lappland gav hela 71 procent betyget 8-10, i Norra Savolax 70 procent och i Södra Savolax 69 procent. Mest missnöjda, med betyg 1-3, finns i Satakunta (9 %), Mellersta Finland (8 %) och Norra Karelen (7 %).

Vad gör oss då lyckliga? Inte pengar. I topp ligger friheten att göra egna val, hälsan och känslan av trygghet. Nästan alla rankar dem som mycket viktiga. Naturen är också avgörande – 93 procent säger att den är viktig för lyckan.

Forskaren Jennifer De Paola, som gjort studien åt Kuntarahoitus i juli-augusti 2026, säger att den fyller en lucka: ”FN-jämförelsen har inte visat hur lyckan

fördelas inom Finland.”

Varför är Finland då världsbäst? Över hälften av finländarna tror att det beror på att vi är nöjda med lite. En tredjedel tycker att saker helt enkelt är exceptionellt bra här.

Och lyckan ska spridas vidare. Kuntarahoitus Lyckofond delar varje år ut 100 000 euro till ett projekt som ökar den gemensamma lyckan. Första vinnaren i februari blev Kouvola som byggde en mobil Onni-scen – en flyttbar scen som för evenemang till alla.

Nu är nya ansökan öppen: 15.9 – 27.11.2026. Juryn med psykoterapeuten Maaret Kallio, kreative ledaren Jani Halme och innovationsexperten Jayla Tammi harju i spetsen letar efter idéer som är påhittiga, gemenskapsfrämjande och hållbara. I år betonas påhittighet lite extra.

Svenskfinland då? Österbotten landar på 7,56 – sjunde lyckligast i landet.

Källa: Kuntarahoitus.fi / Onnellisuusrahaston tutkimus, Norstat 2 038 svar, uppdaterad 21.9.2026

NYHETER

dlar om skattelättnader, riktat stöd till bybutiker eller åtgärder mot elprisets toppar.
Referens: SFP

VASA

Vasa vill få invånarna att tänka smartare kring energin

Hur kan hushållen spara både energi och pengar? Det är utgångspunkten för ett nytt invånarnapnelmöte som Vasa stad ordnar i oktober. Under dagen diskuteras bland annat energisnålt boende, boendekostnader och hållbara energilösningar.

Invånarna får ta del av expertföredrag, lokala exempel och erfarenheter från både småhus och höghus. Efter lunch fortsätter programmet med workshoppar där deltagarna kan komma med egna idéer om energieffektivt boende och framtidens energilösningar i Vasa.

Panelen hålls lördagen den 24 oktober klockan 9.15–15 i Vasa stads förvaltningshus. Deltagandet är gratis och lunch samt kaffe ingår. Programmet ges på finska och svenska.

Redan måndagen den 5 oktober ordnas dessutom ett öppet webinarium om Vasas energisystem klockan 18–19.

Referens: Vasa stad via STT Info, 25.9.2026.

VASA ELEKTRISKA

Värmelagret i Vasklot växer – ska räcka i tio vinterdygn

Ett tekniskt lyft ska ge Vasa större marginaler när energin behövs som mest. Vasa Elektriska meddelar att kapaciteten i värmelagret på kraftverksområdet i Vasklot har ökat med 50 procent.

Efter förändringen kan temperaturen i lagret höjas till 130 grader. Den sammanlagda kapaciteten är nu 17 gigawattimmar. Enligt bolaget motsvarar den lagrade värmeenergin upp till tio dygns behov för fastigheterna i fjärrvärmenätet under vintern.

Samtidigt har en ny elektrisk ångpanna tagits i bruk. Kombinationen av värmelagring och elpannor gör det möjligt att bättre utnyttja el när produktionen exempelvis är hög under blåsiga dagar.

År 2025 stod elpannorna för 22 procent av Vasa Elektriskas fjärrvärmeproduktion. I produktionen användes också bland annat samhällsavfall och biobränslen.

Referens: Vasa Elektriska via STT Info, 24.9.2026.

KORSHOLM

Maria Österåker och Örens Örter får årets hållbarhetspris

Två österbottniska aktörer står i centrum när Korsholm utser årets hållbarhetsgärningar. Maria Österåker fick flest röster i kategorin privatperson eller förening, medan Örens Örter utsågs i företagsskategorin.

Österåker lyfts fram för sitt engagemang för en hållbar livsstil och för att hon delar med sig av kunskap genom sociala medier, pedagogiskt arbe-

EUROSEDLAR

10 miljoner vill bestämma hur nya eurosedlarna ska se ut!

Hela Europa röstade om pengar!

Europeiska centralbanken ECB har fått in tio miljoner svar i enkäten om nya eurosedlar. Aldrig har intresset varit större.

Tio designförslag har gått vidare – byggda på två teman: ”Europeisk kultur” och ”Floder och fåglar”. Allmänheten fick rösta fram till 21 september.

Det blir den första totala omgörningen sedan euron kom 2002. Sedlarna får ny säkerhet, bättre tillgänglighet och mer hållbart material.

Beslut väntas i slutet av året.
Källa: Finlands bank

NYHETER

VASA MUSEER

Vasas museer ordnar öppna vernissager i höst

Vasas museer bjuder in allmänheten till öppna vernissager för höstens nya utställningar. De avgiftsfria vernissagerna ordnas vid Kuntsi museum för modern konst, Tikanojas konsthem och Österbottens museum, där besökarna får vara bland de första att ta del av de nya utställningarna samt lyssna till tal och njuta av musikframträdanden.

Höstens utställningssäsong inleds med utställningen Camera Obscura av Marja Pirilä, som är ett av de främsta namnen inom finländsk fotokonst. En öppen vernissage ordnas på Kuntsi museum för modern konst fredag 18.9 kl. 18–20. Utställningen visas 19.9.2026–9.1.2027.

På Tikanojas konsthem ordnas en öppen vernissage för Utställningen mÅland – Önningeby konstnärskoloni fredag 9.10 kl. 18–20. Utställningen presenterar centrala medlemmar i Finlands första konstnärskoloni, med särskild fokus på de kvinnliga konstnärerna. Samtidigt öppnas åter den permanenta utställningen Stilla dagar, glödande färger med verk ur Tikanojas konsthems samlingar. Utställningarna är öppna från och med 10.10.2026.

Höstens tredje vernissage ordnas på Österbottens museum fredag 6.11 kl. 18–20, då utställningen Fortuna – spel från kulturhistorien till samtidskonsten öppnas. Utställningen utforskar spelande och spelkultur ur olika perspektiv och visas 7.11.2026–7.3.2027.

Det är fritt inträde till vernissagerna.

Öppna vernissager för höstens utställningar

Fre 18.9 kl. 18–20
Kuntsi museum för modern konst
Marja Pirilä – Camera Obscura
Fre 9.10 kl. 18–20
Tikanojas konsthem
mÅland – Önningeby konstnärskoloni
Stilla dagar, glödande färger
Fre 6.11 kl. 18–20
Österbottens museum
Fortuna – spel från kulturhistorien till samtidskonsten
Vasa stad | Pressmeddelande

NYHETER

te och föreningsverksamhet.

Örens Örter uppmärksammas för sin odling av snittblommor på friland utan bekämpningsmedel. Odlingen följer den naturliga säsongen och bygger på ett lokalt och resurssnålt sätt att producera blommor.

Pristagarna offentliggjordes den 24 september i samband med Korsholms Hållbarhetsforum. Kommunen delar ut priset för andra gången och har två kategorier: privatperson eller förening samt företag.

Referens: Korsholms kommun, 24.9.2026.

KLIMATET

EL NIÑO

Varningen: Super-El Niño hotar världen med extremt väder – ”Okänt vatten”

Gör dig beredd på ett extremt väderår. Världsmeteorologsorganisationen (WMO) slår nu fast att väderfenomenet El Niño är på väg att utvecklas till en mycket kraftig händelse. Prognoserna visar på en nästan 100-procentig sannolikhet att fenomenet biter sig fast ända fram till februari 2027. Bakom utvecklingen ligger exceptionellt varma havsvatten i den tropiska delen av Stilla havet. Havsyntans temperaturer har skjutit i höjden, och under ytan har man uppmätt temperaturer som på vissa håll legat över 8 grader över det normala.

António Guterres
European Commission (Christophe Licoppe)
Creative Commons Attribution 4.0

FN:s generalsekreterare António Guterres varnar för att planeten befinner sig i ”okänt vatten” och att vi är i farozonen för extrema väderhändelser, såsom svåra torka- och översvåmningskatastrofer. Även WMO:s generalsekreterare Celeste Saulo understryker att organisationen nu mobiliserar sina resurser globalt i en historisk insats för att rädda liv. Även om El Niño är ett naturligt fenomen som inte orsakas av klimatförändringar, förstärker det globala uppvärmningens effekter. Nu uppmanas regeringar och samhällen jorden runt att snabbt stärka sina tidiga varningssystem.
Referens: World Meteorological Organization (WMO) / wmo.int (september 2026).

ALEXANDER STUBB

Republikens president Alexander Stubbs anförande i Förenta nationerna York den 22 september 2026

23.9.2026
Herr ordförande, herr generalsekreterare, ers excellenser, mina damer och herrar!

Tidigare generalsekreteraren Kofi Annan sade en gång: "Oavsett våra meningsskiljaktigheter [...] står vi eller faller tillsammans."

När vi glömmer detta blir resultatet oordning.

Förra året, från just denna talarstol, framhöll jag att utrikespolitiken bygger på tre pelare: värderingar, intressen och makt.

I år kommer jag med något enklare: ett val. Samarbete eller konflikt.

I dagens värld undergrävs samarbetet av bristande tillit, likgiltighet inför regler och försvagade institutioner.

Konflikterna sprider sig och för med sig lidande, våld och orättvisor.

Enligt vissa uppskattningar pågår det för närvarande 65 väpnade konflikter i världen, fler än någon gång sedan det kalla krigets slut.

Konkurrens kommer alltid att finnas. Nationer konkurrerar i dag hårdare än för en generation sedan. Det oroar mig inte. Det som oroar mig är att allt fler stater nu konkurrerar på ett sätt som strider mot de regler som den internationella ordningen vilar på.

Därför är detta tal ett försvar för reglerna. Och en uppmaning till samarbete. Små stater behöver det för att överleva. Stora stater behöver det för att förbli starka.

Att upprätthålla de mest grundläggande reglerna, värderingarna och institutionerna är vårt bästa sätt att säkerställa att konkurrens inte eskalerar till konflikt. Och att samarbetet vinner mark.

Nu vill jag börja med att analysera hur världen håller på att förändras. Och som pragmatisk finländare försöker jag alltid se världen sådan den är, eftersom det ofta hjälper oss att bygga den värld som vi vill ha. Med andra ord, en värld som vi kan bygga tillsammans.

Därefter vill jag lägga fram några förslag på hur vi bör gå vidare.

Vi bör alla vara orubbliga försvarare av multilateralismen. Förenta staternas tidigare biträdande utrikesminister Strobe Talbott lär ha sagt att multilateralism är ett helvete och kan vara verkligt påfrestande. Men för mänskligheten som helhet är det ändå det bästa alternativet.

Vi behöver multilateralism för att möta våra gemensamma utmaningar, allt från väpnade konflikter och klimatförändringar till hållbar utveckling och artificiell intelligens.

Just nu verkar vi gå i motsatt riktning: mot en icke-samarbetsinriktad multipolär världsordning.

Denna ordning visar sig vara baserad på nollsummespel, transaktioner och ohämmad makt. Detta är ett kortsiktigt förhållningssätt.

Hur tilltalande detta än kan framstå för vissa kommer en sådan multipolär världsordning i längden att leda till konflikt. Den kommer att slå tillbaka mot oss alla, oavsett om man företräder en stormakt, en medelstor makt eller en liten stat, som Finland.

Mellan dessa båda synsätt finns ett tredje alternativ: plurilateralism. Det innebär att man bildar ad hoc-koalitioner när globalt samarbete inte är möjligt att uppnå.

Detta är min första iakttagelse i dag: framväxten av flexibla samarbetsformer kring olika frågor och intressen. Det kan gälla ekonomi, klimat, försvar och teknik.

Att bygga koalitioner kan vara en kraft för det goda. Men på ett villkor: det får inte utmana multilateralismen utan måste bygga vidare på den. Det ska stärka FN-systemet, inte ersätta det.

De villigas koalition till stöd för Ukraina ligger mig särskilt varmt om hjärtat. Det är en grupp länder som arbetar för att få ett slut på Rysslands anfallskrig. Kriget är olagligt, oberättigat och oprovocerat. Lösningen på konflikten kommer att få långtgående konsekvenser för Ukraina och omvärlden.

Koalitionen arbetar för en rättvis och varaktig fred i Ukraina i enlighet med FN-stadgan. Den strävar efter att upprätthålla de grundläggande principerna för den internationella ordningen.

Min andra iakttagelse är att vart jag än reser hör

jag ordet "omgruppering".

Vare sig det är i Europa, Afrika, Mellanöstern, Asien eller Nord- och Sydamerika söker länder nya allianser och partnerskap.

Detta är en logisk följd av en tid präglad av osäkerhet och omvandling. Man söker trygghet där den finns att få.

Vi ser en fördjupning av den regionala integrationen som för tankarna till tiden omedelbart efter andra världskriget.

Regionala organisationer som Afrikanska unionen, Gulfstaternas samarbetsråd, Mercosur, ASEAN och EU bygger tillit.

När integration inte är möjlig kan andra former av samarbete visa sig vara avgörande. Vi finländare lyfter gärna fram det historiska undertecknandet av Helsingforsavtalet 1975. Den förde samman 35 länder mitt under kalla kriget och lade grunden för det som senare skulle bli Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

Det fanns inget förtroende. Det fanns djupa meningsskiljaktigheter. Och rentav öppen fientlighet. Ändå fanns det utrymme för en process som minskade spänningarna och skapade en gemensam grund.

Jag tror att regioner där konflikter rasar i dag, såsom Mellanöstern, skulle kunna överväga något liknande.

Även i en situation präglad av konflikter och oförrätter kan en region kanske enas om principer som främjar samarbete och förhindrar ytterligare konflikter.

Min tredje iakttagelse är att en ny ekonomisk världsordning håller på att ta form.

De verktyg som en gång användes för ekonomisk integration – däribland handel, teknik, energi, investeringar och leveranskedjor – har blivit verktyg för geopolitisk konkurrens.

Det fanns kanske tidvis en naiv tro på att ömsesidigt beroende skulle leda till stabilitet och fred. Nu har fokus på möjligheter ersatts av fokus på hot.

Vi lever nu i en värld präglad av tvång och påtryckningar, där beroendeförhållanden ses som sårbarheter. Länder söker kontroll över strategiska flaskhalsar som kan användas som påtryckningsmedel mot andra.

Men beroendeförhållanden är komplexa. Ingen nation, inte ens de största, kan klara sig på egen hand. Alla former av tvångsåtgärder har ett pris.

Och även om en mäktigare stat dominerar på ett område, kan en mindre stat svara på ett annat.

I den nya geopolitiska verkligheten håller den ekonomiska ordning som växte fram efter andra världskriget på att omformas.

Den nya ordningen måste bygga på en realistisk förståelse av den globala maktbalansen.

Vi i väst måste inse att det globala syd och öst utgör en växande ekonomisk och politisk kraft.

Många länder runt om i världen har gjort

FINLAND

anmärkningsvärda framsteg när det gäller kompetens och kunnande. Vi bör ta till vara denna samlade expertis för mänsklighetens gemensamma bästa / till gagn för hela världen.

Länder gör rätt i att vara på sin vakt mot farliga beroenden. Men vårt fokus på hot får inte leda till att vi överger samarbetet.

Vi bör sträva efter en ekonomisk världsordning som bygger på institutioner och avtal. Multilateralism behövs också i den globala ekonomin.

Det är förstås bra att ställa en diagnos på problemet: alltför många stater konkurrerar i dag på bekostnad av grundläggande regler, och därför har världen glidit in i oordning.

Men ännu viktigare är att råda bot på problemet och hitta en väg tillbaka till ordning, stabilitet och samarbete.

Därför vill jag föreslå tre botemedel för en värld i oordning. Till att börja med måste vi återgå till den internationella rättens grundläggande principer.

Då jag nyligen var i Indien stötte jag på ett citat av Mahatma Gandhi: ”Brott mot en regel leder oundvikligen till brott mot andra regler.” Dessa ord har en särskilt stark resonans i vår tid.

Vi har åter hamnat i en värld präglad av rå makt och snävt egenintresse.

Regler och värderingar tycks ha hamnat i bakgrunden. Vissa är redo att kasta in handduken och acceptera att den regelbaserade internationella ordningen har besegrats.

Det är en överdrift. Internationell rätt har ifrågasatts och utmanats tidigare. Det har aldrig varit ett perfekt system.

Men vi måste medge att vi befinner oss vid en kritisk brytningspunkt. Grundläggande normer ifrågasätts nu på ett sätt som undergräver förtroendet för hela det multilaterala systemet.

Därför är respekt för rättsstatens principer det främsta botemedlet mot en värld i oordning.

I dag framställs internationella normer ofta som ett hinder för att tillvarata nationella intressen. Detta är både fel och farligt.

Internationell rätt har aldrig enbart handlat om en strävan efter universell rättvisa, men den kan inte heller reduceras till ett rent maktmedel.

Det handlar varken enbart om värderingar eller enbart om intressen, utan om båda.

Trots retoriken är det osannolikt att någon stormakt skulle avstå från sin förmåga att forma spelreglerna.

Även när vissa påstår sig överge reglerna handlar det snarare om att de vill ersätta de befintliga reglerna med sådana som bättre passar deras egna intressen.

Därför står vi inte inför en värld utan regler. Men vi kan mycket väl stå inför en värld med mindre förutsägbarhet och mindre återhållsamhet, en värld vars regler ger de mäktiga större handlingsrum.

För alla nationers gemensamma bästa, här i denna sal, bör vi fortsätta att försvara rättsstatens principer och värna dess mest grundläggande normer. Dit hör staters oberoende, suveränitet och territoriella integritet, fri sjöfart samt ansvarsskyldighet för de allvarligaste internationella brotten.

Det andra botemedlet handlar om humanitära

principer.

Världen har i dag en aldrig tidigare skådad förmåga att tillgodose mänsklighetens mest angelägna behov.

Sedan Förenta nationerna grundades har fattigdomen minskat, tillgången till grundläggande utbildning ökat, läskunnigheten förbättrats och barnadödligheten sjunkit.

Ändå bevittnar vi tyranni, likgiltighet inför utsatta människors situation och våld mot civila i många delar av världen. Fattigdom och mänsklig nöd är fortfarande utbredda.

Till exempel Sudan är härjat av krig. Miljontals människor har tvingats på flykt, och många hotas av svält.

Gaza är fortfarande en av världens mest akuta humanitära kriser, präglad av massflykt, förstörd infrastruktur och brist på grundläggande samhällstjänster.

Haiti kämpar med väpnat våld och extrema väderfenomen, vilket har lett till en flyktig- och fördrivningskris, en hungerkris och en hälsokris.

Vi får inte bli likgiltiga inför krig och mänskligt lidande. I stället måste vi rikta våra ansträngningar mot att förebygga konflikter, värna de mänskliga rättigheterna och stärka hållbara ekonomier.

Vårt växande materiella välstånd får inte ske på bekostnad av vårt etiska ansvar.

Det tredje botemedlet handlar om språket och om hur vi bemöter varandra.

Tyvärr råder det ingen brist på exempel på människor som använder nedlåtande språk för att beskriva andra människor och hela befolkningsgrupper.

Alltför ofta är det de mest provocativa rösterna som får störst genomslag.

Provokation belönas med uppmärksamhet. Överdrifter misstolkas som mod. Och överdrivna påståenden som sanningar.

Språket kan främja samarbete, men det kan också bryta ned förtroende och förvandla konkurrens till konflikt.

Receptet är enkelt, men nödvändigt: undvik polarisering, stärk förtroendet och lyssna på andra.

Vi behöver en värdig utrikespolitik. Och den börjar här, i Förenta nationerna.

Mina damer och herrar!

Jag vill tacka generalsekreterare Guterres för hans insatser och hans engagemang för att reformera och effektivisera FN-systemet. Detta arbete måste fortsätta.

Varje generalsekreterare formas både av sin tid och sina egna handlingar.

Detta blev jag nyligen påmind om när jag läste biografierna över de tidigare generalsekreterarna U Thant och Kofi Annan, två mycket inflytelserika ledare som navigerade genom en era av stormaktsrivalitet.

Låt mig därför framföra några förslag till den kommande generalsekreteraren, vem det än blir, och till det internationella samfundet som helhet.

Sedan mitt första tal här för två år sedan har

jag konsekvent förespråkat en reform av säkerhetsrådet. Världen har förändrats. Det måste även FN göra.

Åtminstone behövs det två nya platser för Afrika, två för Asien och Stillahavsområdet och en för Latinamerika.

Ingen enskild stat bör ha vetorätt. Och om en medlem av säkerhetsrådet bryter mot FN-stadgan, bör dess rösträtt tillfälligt upphävas.

Världen behöver ett fungerande säkerhetsråd inom FN. För att komma vidare måste vi bryta dödläget och vara öppna för kreativa lösningar.

Behovet av reformer omfattar också den globala ekonomiska ordningen. Även den måste anpassas för att spegla dagens maktbalans.

Vi måste säkerställa att det internationella ekonomiska samarbetet även framöver är regelbaserat, legitimt och representativt. Multilaterala lösningar behövs i en alltmer multipolär värld.

FN måste återta sin roll i fredsmedling. Generalsekreteraren kommer att ha en central roll som FN:s främsta medlare.

FN:s legitimitet som medlare är unik. Tillsammans kan FN och dess medlemsstater åstadkomma sådant som ingen av dem kan uppnå på egen hand.

FN måste stå i centrum för utformningen av regler och uppbyggnaden av institutioner. Regional integration och tematiska koalitioner kan och bör stödja detta arbete.

Artificiell intelligens är den mest omvälvande tekniken i mänsklighetens historia. Den kommer att påverka vetenskapen, ekonomin, politiken, säkerheten och vad det innebär att vara människa.

Människan måste sitta i förarsätet i denna förändring. Vi har ett val: vi kan konkurrera, samarbeta eller sakta ned. För mig är samarbete den bästa vägen framåt.

Därför har Norge och Finland tillsammans med ledare från länder runt om i världen fört fram en vädjan till företag, regeringar, regionala organisationer och FN att utveckla mekanismer för att kontrollera de mest avancerade AI-modellerna.

Mitt land, Finland, vill att Förenta nationerna ska lyckas och kommer även framöver att vara starkt engagerad i dess arbete. Därför ställer vi upp i valet till säkerhetsrådet för perioden 2029–2030.

Vi drivs av vår tro på FN-stadgan och de värden den står för. Vi kommer att prioritera fred, människor och partnerskap.

Vi är beredda att axla det ansvar som ett medlemskap i säkerhetsrådet innebär i en tid som kräver mer fred. Vi vill att människor och nationer ska blomstra. Vi tror på dialog och samarbete.

Avslutningsvis vill jag lägga fram ett förslag om processen. Grunden för Förenta nationerna lades i San Francisco för över 80 år sedan.

I dag måste vi återställa balansen i världsordningen. Vi måste på nytt förbinda oss till den internationella ordningens grundläggande principer. Och vi måste välja samarbete framför konflikt.

Det världen behöver nu är ett nytt San Francisco-ögonblick. Ett ögonblick då världens ledare samlas för att ange riktningen för framtiden. En process för att uppnå detta bör inledas av den nya generalsekreteraren. Tack.
Bild: UN Photo/Laura Jarriel

INTERNATIONAL NEWS

TRUMP OM RYSSLANDS ANFALL MOT UKRAINA

"JAG AVSLUTAR KRIGET PÅ EN DAG - OM EUROPA SLUTAR KÖPA RYSK OLJA

23.9.2026

President Donald Trump gick till hård attack mot både Moskva och sina egna allierade när han talade om Ukraina i FN.

Kriget skulle aldrig ha startat om jag varit president, sade Trump och upprepade att mellan 5 000 och 7 000 unga soldater dödas varje vecka. Enligt Trump trodde alla att Ryssland skulle vinna på tre dagar - nu har kriget pågått i tre och ett halvt år och fått Ryssland att "se dåligt ut".

Lösningen? Stenhårda tullar mot Ryssland. Men villkoret är att Europa måste sluta omedelbart med all import av rysk olja och gas.

- Ni finansierar kriget mot er själva. Vem har någonsin hört talas om något så-dant? sade Trump inför församlingen. Han uppgav att han i dag ska ha enskilda samtal med europeiska ledare för att få till ett gemensamt tullpaket som enligt honom snabbt kan tvinga fram fred.

Bild: UN Loey Felipe

TRUMP OM GRÖNLAND

"USA TAR ÖVER GRÖNLANDS FÖRSVAR - TVÅ NYA JÄTTEBASER I ARKTIS"

23.9.2026

Grönland blev en av de stora överraskningarna i Trumps FN-tal. Bara dagar efter att Vita huset meddelat en ny säkerhetsuppgörelse med Danmark och Grönland bekräftade Trump från talarstolen att USA nu ska bygga två stora militärba-ser på ön.

Avtalet ger USA "fullständig möjlighet att göra vad som krävs för att försvara den amerikanska kontinenten, och även Europa", sade presidenten. Enligt källor till ameri-kanska medier handlar det om en trepartsöverenskommelse som ger USA permanent kontroll över Grönlands säkerhet.

Trump kopplade baserna direkt till hotet från Ryssland och Kina i Arktis. Beskedet kommer samtidigt som han hyllade Nato-

ländernas löfte att höja försvarsutgifterna till 5 procent av BNP

TRUMP OM IRAN

"JAG KAN UTPLÅNA IRAN - TOTALT" - HOTET SOM FICK SALEN ATT TYSTNA

23.9.2026

Det mest dramatiska ögonblicket kom när Trump talade om Iran - med den iranska delegationen på plats i salen.

Presidenten försvarade Operation Midnight Hammer i juni, då sju amerikanska B-2-bombplan enligt honom släppte fjorton 13-tons bomber mot Irans kärnanläggningar och "totalt utplånade allt".

- Inget annat land på jorden kunde ha gjort det vi gjorde, sade Trump.

Han beskrev Iran som världens största sponsor av terrorism och sade att regimens mi-litära ledare "inte längre är med oss. De är döda". Därefter kom hotet: om Iran inte går med på ett avtal kommer USA att "utplåna" landet. Uttalandet fick omedelbar spridning i internationella medier och fördömdes av Teheran som ett brott mot FN-stadgan.

Trump hävdade samtidigt att attacken möjliggjorde slutet på det han kallade Tolvda-garskriget mellan Israel och Iran.

TRUMP OM KUBA

"KUBAS KOMMUNISTDIKTATUR KOLLAPSAR - FRIHETEN KOMMER"

23.9.2026

Kuba blev måltavlan för Trumps hårdaste ideologiska attack.

- Min administration eftersträvar en grundläggande förändring på Kuba, där kommunistregimen är under större press än någonsin. Det är en absolut miss-lyckad stat, sade Trump.

Enligt presidenten leder utrikesminister Marco Rubio förhandlingar som ska leda till regimförändring. När Trump fortsatte med anklagelser om att Havanna samarbetar med "vänsterextrema radikaler" lämnade den kubanska delegationen, ledd av utrikesminister Bruno Rodríguez, demonstrativt salen.

- Kommunismen kommer aldrig till Amerika, men friheten kommer till Kuba, avslutade Trump under applåder från delar av församlingen.

Uttalandet ses som den skarpaste amerikanska markeringen mot Kuba sedan kalla kri-get och väcker frågor om vad "fundamental förändring" i praktiken innebär.

INTERNATIONAL NEWS

UKRAINAS PRESIDENT I FN DEN 23 SEPTEMBER

"VI VALDE INTE DETTA KRIG - VI VÄLJER ATT INTE DÖ"

24.9.2026

Det blev talets mest citerade mening. När president Volodymyr Zelensky klev upp i FN:s talarstol sammanfattade han Ukrainas linje i en enda rad.

- Ukrainare valde inte detta krig. Vi väljer att inte dö, att inte förlora vårt land, våra familjer, vårt oberoende, sade Zelensky.

Efter 55 månader av fullskalig invasion beskrev han hur Ryssland sedan årsskiftet av-fyrat över 2 100 missiler, varav mer än 950 ballistiska, samt tiotusentals Shahed-drönare - jetdrivna drönare som enligt honom avfyras varje timme för att slå mot sko-lor och ekonomi.

Han varnade för att även en delseger inte räcker för Vladimir Putin. Ryssland nöjer sig inte med Donbas, utan siktar på fler städer. Vintern blir hård för Ukraina, men svaret blir att göra den smärtsam även för Ryssland, sade han.

VOLODOMYR ZELENSKY I FN "STRYP PENGARNA - DÅ DÖR KRIGET" - ZELENSKYS FRONTALKRAV MOT VÄSTVÄRLDEN

24.9.26

Zelensky gick till frontalangrepp mot ländernas handel med Moskva.

- Vårt mål är inte Rysslands oljeindustri i sig. Vårt mål är Rysslands förmåga att finansiera detta krig, sade han. Budskapet i FN var glasklart: varje affär som ger Ryssland pengar ger kriget mer tid. Han krävde skärpta sanktioner, stopp för energiköp och ett totalt strypande av krigskassan.

Enligt Zelensky har Ryssland förlorat nästan 249 000 soldater dödade eller svårt sårade bara under årets första åtta månader för mycket små territoriella vinster.

- Det är galenskap. Men de fortsätter ändå, sade han och pekade på Kina och In-dien som stora köpare av rysk olja. Han upprepade också sitt förslag från sidosamtalen om en vapenvila i energisektorn och en maritim vapenvila i Svarta ha-vet.

VOLODOMYR ZELENSKY I FN 'KRIGET SPRIDER SIG - NORDKOREA, MOLDAVIEN OCH BALTIKUM NÄSTA

24.9.26

Zelensky varnade i FN för att kriget inte längre är ett ukrainskt krig.

- Ett krig som inte förhindrades i

Credit: UN Photo Loey Felipe

tid, inte stoppades i tid, och där Ryssland inte bestraffades i tid, fortsätter att sprida sig och sprider ondska med sig, sade presidenten.

Som bevis lyfte han att nordkoreanska förband nu strider sida vid sida med ryska styrkor och lider stora förluster, samtidigt som Pyongyang i utbyte får bättre missil- och drönarteknik.

Han pekade också ut Moldavien, Polen, Baltikum, Södra Kaukasus och Centralasien som nästa mål om Putin får fortsatt frihet att agera.

- Ju mer frihet Putin får att agera, desto farligare blir världen för alla andra, sade Zelensky. Han kallade Putin för "patient zero" och krävde att FN:s institution-er, som han beskrev som "för svaga", måste ersättas med en bredare säkerhets-koalition.

VOLODOMYR ZELENSKY I FN "DEN MEST DESTRUKTIVA KAPPRUSTNINGEN NÅGONSIN" - AI-KRIGET ÄR HÄR

24.9.26

Det mest framtidsinriktade varnade Zelensky för att mänskligheten står inför en ny typ av krigföring.

- Världen befinner sig i den mest destruktiva kapprustningen i mänsklighetens historia, sade han och syftade på artificiell intelligens på slagfältet.

Han uppmanade världen att avsluta nuvarande krig innan AI börjar fatta beslut om vem som ska dö. För att möta hotet presenterade han Ukrainas nya luftvärnsinitiativ "Freya" tillsammans med europeiska partners, samt en massiv satsning på egna inter-ceptordrönare. Ukraina, sade Zelensky, har gått från att titta om luftvärn till att bli ett land som exporterar drönarteknik och integrerade försvarssystem.

- Vår vision är fred genom skydd, avslutade han. Han vädjade: Var inte den sista som ansluter sig till dem som försvarar livet. Var den första som säger "vi garanterar säkerhet".

VASA UNIVERSITET

Dubbeldoktorn! Marina Kinnunen gör det igen – nu avslöjar hon sanningen om sote-kaoset

Hon har redan en doktorshatt. Nu tar hon en till.

Marina Kinnunen, direktör för Österbottens välfärdssområde, doktorerar igen. Den här gången inom social- och hälsovårdsförvaltning vid Vasa universitet.

Och ämnet är brännande aktuellt för hela Finland.

I sin nya avhandling visar Kinnunen hur den stora sote-reformen – som skulle lösa allt – i stället gjorde det brutalt tydligt hur splittrat systemet egentligen är.

– Sote-reformen gjorde det pirstaleisen järjestelmän yhteistyön tarve näkyväksi, säger forskningen. Behovet av samarbete har blivit synligt som aldrig förr. Men det systemiska samarbetet måste fortfarande byggas.

Kinnunen vet vad hon pratar om. Till utbildningen är hon sjukskötare, blev ekonomie doktor redan 2010 med avhandlingen Virheistä oppimisen prosessit sairaalaorganisaatioissa – om hur sjukhus lär sig av misstag. Hon ledde Vasa sjukvårdsdistrikt fram till 31.12.2022, då det lades ner i reformen, och leder nu hela Österbottens välfärdssområde med tusentals anställda.

Hennes slutsats: Lagen tvingar proffsen att samarbeta, men utan ledarskap, förtroende, gemensamma lokaler och fungerande IT-system blir det bara fina ord på papper. Systemiskt samarbete kräver medvetet byggande – inte bara en organisationskarta.

Forskningen är gjord mitt i verkligheten – som chef, mitt i reformens stormöga, samtidigt som hon 2021 startade ett femårigt samarbetsprojekt med professorerna Harri Jalonen och Pirkko Vartiainen vid Vasa universitet.

En superkvinna i vården som både leder och forskar.

Referens: STT Info / Vasa universitet, väitöstiedote 17.9.2026 – „Sote-uudistus teki pirstaleisen järjestelmän yhteistyön tarpeen näkyväksi“. Bild: Marina Kinnunen. Foto: Vasa universitet. Bilden är fritt tillgänglig.

VASA UNIVERSITET

Vasa Universitets rektor: Här finns nyckeln till Finlands framtid

Minna Martikainen, rektor vid Vasa universitet. Foto: Vasa uni-

versitet. Bild fritt tillgänglig.

Kunskap kan bli Finlands viktigaste konkurrensfördel – om landet vågar investera i den. Det var det tydliga budskapet när Vasa universitets läsår öppnades.

Rektor Minna Martikainen pekade på forskning och högklassig utbildning som grunden för nya innovationer, högre produktivitet och ett Finland som klarar att förnya sig.

– Ekonomisk tillväxt får inte stoppas av att Finland saknar den kompetens som behövs, framhöll Martikainen vid läsårets öppning den 7 september.

Samtidigt står Finland inför svåra ekonomiska beslut. Enligt Martikainen behövs en balanserad offentlig ekonomi, men besparingar bör inte undergräva den långsiktiga grunden för tillväxt. Universitetens grundfinansiering och indexfinansiering bör därför tryggas.

Det finns också positiva besked. Regeringens budgetförslag för nästa år innehåller 3,4 miljarder euro för forskning och utveckling, 230 miljoner mer än i år. Vasa universitet får dessutom en miljon euro för att stärka sin forskningsinfrastruktur.

Universitetet är för tredje året i rad Finlands största utbildare inom ekonomiska vetenskaper. Den nya EQUIS-akrediteringen placerar universitetets handelshögskola bland de tre procent bästa i världen.

Källa: Vasa universitet

ÅBO AKADEMI

Vasas AI-forskning får ny kraft – Johan Pensar blir professor

Johan Pensar har utnämnts till PS Fellow, ELLIS PI och biträdande professor i artificiell intelligens vid Åbo Akademi. Han är placerad i Vasa.

Foto: Åbo Akademi/ Catrin Sandvik

Artificiell intelligens förändrar världen i rasande fart. Nu förstärker Åbo Akademi sin AI-forskning med Johan Pensar, som har utsetts till biträdande professor i artificiell intelligens.

Pensar blir en del av Åbo Akademis satsning på informationsteknologi och AI. Tjänsten är en tenure-track-tjänst, vilket innebär att universitetet satsar långsiktigt på hans akademiska utveckling.

Hans forskningsbakgrund finns bland annat inom statistik, sannolikhetsmodeller och maskininläring. Pensar har publicerat forskning om bland annat Bayesianska beslutsmodeller och grafiska modeller – metoder som kan hjälpa datorer att hantera komplicerade samband och osäker information.

AI blir allt viktigare

Utnämningen kommer samtidigt som Åbo Akademi bygger upp sin internationella AI-profil. Universitetet har rekryterat flera forskare inom området och är en del av ELLIS Institute Finland, ett nationellt forskningsinstitut som ska stärka Finlands position inom artificiell intelligens och maskininläring.

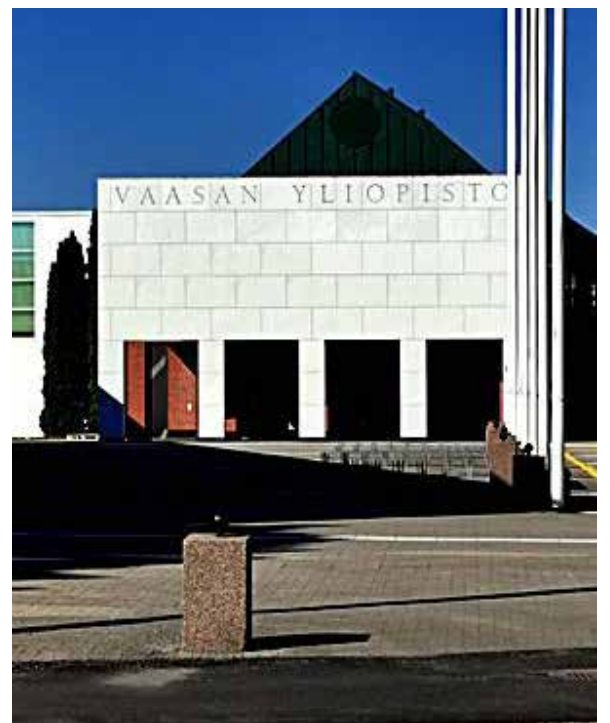
För Finland är satsningen viktig. AI används redan inom exempelvis medicin, industri, språk och beslutsstöd – och utvecklingen väntas fortsätta snabbt.

Johan Pensars nya roll blir därför en del av en större fråga: hur ska Finland se till att både förstå och utveckla framtidens intelligenta teknik?

Källa: Åbo Akademi.

VASA UNIVERSITET

När krisen slår till kan Finland behöva sina frivilliga – Vasa leder storsatsning

Vad händer när samhället skakas av en allvarlig kris? Då är det inte bara myndigheterna som måste vara redo. Tusentals frivilliga och föreningar kan bli en avgörande resurs.

Nu ska deras betydelse undersökas i en ny nationell forskningssatsning som leds av Vasa universitet. Projektet KAMUT har beställts av statsrådets kansli och ska analysera hur medborgarorganisationer kan bidra till Finlands övergripande säkerhet och krisberedskap.

I forskningskonsortiet ingår Vasa universitet, Laurea yrkeshögskola, VTT, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut PTT och Lapplands universitet.

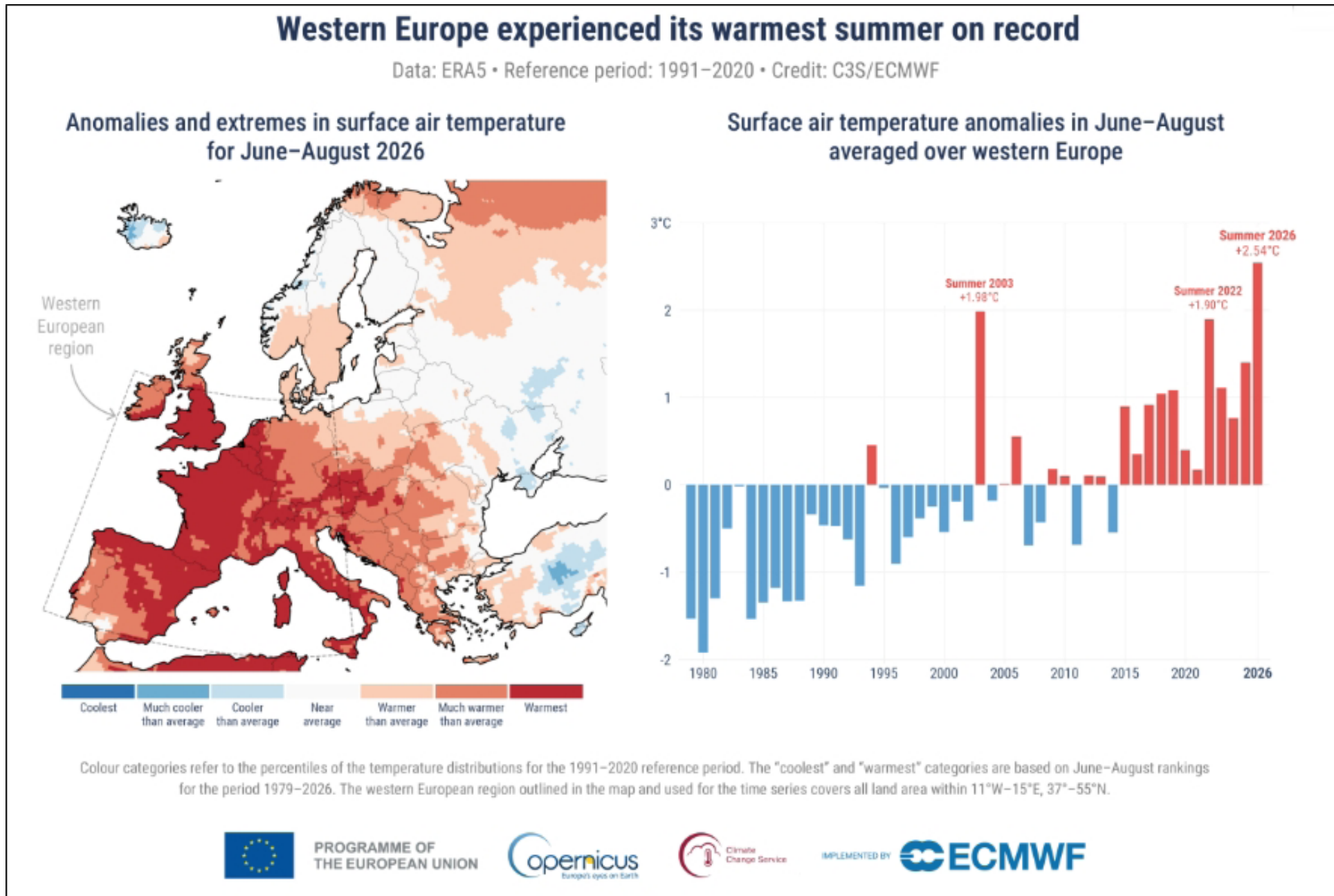
Forskarna vill bland annat ta reda på när organisationerna kan hjälpa myndigheterna, hur deras beredskap fungerar och vilka resurser som faktiskt finns tillgängliga när krisen kommer. Även det ekonomiska värdet av organisationernas insatser ska bedömas.

En viktig fråga är också juridiken: vilka möjligheter och gränser sätter grundlagen för frivilligorganisationernas deltagande?

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

EUROPA

COPERNICUS: DEN VÄRSTA SOMMAREN – VÄSTRA EUROPA HAR ALDRIG VARIT HETARE

(Vänster) Avvikelser och extremvärden för lufttemperaturen vid markytan under juni–augusti 2026. Färgkategorierna baseras på percentiler i temperaturfördelningen för referensperioden 1991–2020. Kategorierna för "svalast" och "varmast" markerar områden där temperaturen var lägst respektive högst för perioden juni–augusti under åren 1979–2026. (Höger) Genomsnittliga avvikelser i lufttemperaturen vid markytan för Västeuropa (11° V–15° Ö, 37°–55° N) under juni–augusti. Avvikelse angavs i förhållande till genomsnittet för juni–augusti under perioden 1991–2020. Datakälla: ERA5. Källa: C3S/ECMWF.

Det är officiellt. Den sommar vi just har genomlevt slår allt.

Västra Europa har precis haft sin varmaste sommar någonsin. Rekordet från skräck-sommaren 2003 – då över 70 000 människor dog i värmeböljan – är krossat.

Det visar nya siffror från EU:s klimattjänst Copernicus Climate Change Service, C3S.

Siffrorna är brutala. Medeltemperaturen över Europas land i augusti 2026 var 20,26 grader – hela 1,10 grader över normalen 1991-2020. Det gör augusti till den fjärde varmaste augustimånaden som någonsin uppmätts.

Och hela sommaren, juni till augusti, blev den tredje varmaste för Europa som helhet – bara slagen av 2024 och 2022. Men för västra Europa – alltså Frankrike, Benelux, Tyskland, Schweiz, Storbritannien – var det värst någonsin.

Värmeböljor sedan i maj

Sommaren präglades inte av en topp, utan av en oändlig rad av exceptionellt tidiga, långvariga och intensiva värmeböljor som började redan i maj och fortsatte med nya attacker i augusti.

Och med hettan kom torkan. Stora delar av västra och centrala Europa, södra Skandinavien och sydöstra Europa var mycket torrare än normalt. I juni slogs västra delarna hårdast, men torkan vandrade sedan österut.

Konsekvenserna är redan här: svår torka, massiva skogsbränder och rekordhöga utsläpp från bränderna.

Frankrike, Storbritannien, Ungern, Rumänien och Serbien rapporterade allvarlig torka. Floderna torkar. Rhen, Donau, Southern Bug och Dnjepr hade exceptionellt låga flöden. För hela säsongen hade stora delar av Seine, Rhône, Loire och norska Glomma sina lägsta flöden sedan

mätningarna startade 1992. Rekordlångt vatten gällde också hela Donau, Vistula och Rhen – från källa till mynning.

Inte överallt var det torrt. Västra Iberiska halvön, södra Grekland, södra Turkiet och Cypern samt nordöstra Europa var faktiskt blötare än normalt.

Forskare på C3S, som använder ERA5-reanalysen som är världens mest tillförlitliga klimatarkiv, varnar: det här är inte en slump. Västra Europas uppvärmning går nästan dubbelt så snabbt som det globala genomsnittet.

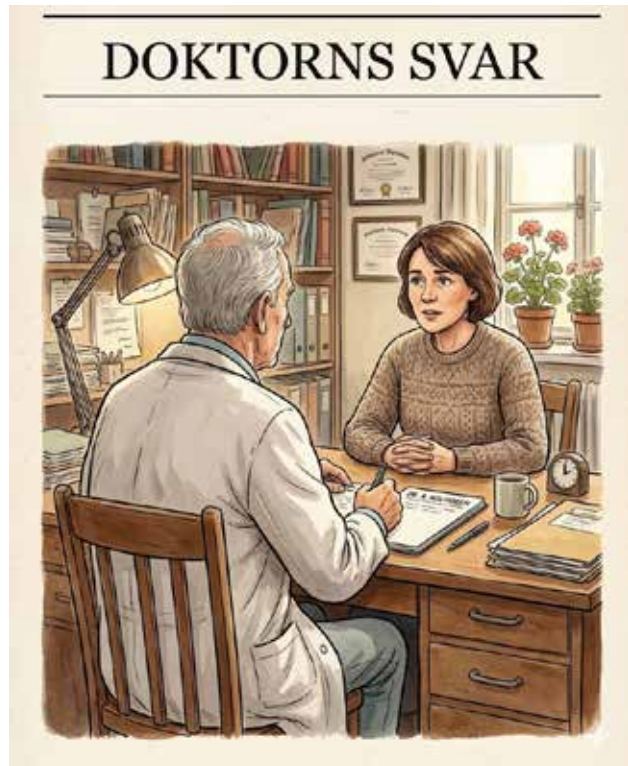
2003 var ett varningsskott. 2026 är det nya normala.

Referens: Copernicus Climate Change Service C3S, European temperature and drought bulletin August/Summer 2026

HÄLSA

DOKTORN SVARAR:

Fem faktorer i 40-årsåldern kan påverka livet som 80-åring

Fråga: Enligt dagstidningar finns det en finländsk medicinsk studie som visar att man på ba-sen av riskfaktorer hos en 40-årig man kan bedöma hur mannen ifråga kommer att må 40 år senare och hur sannolikt hen kommer att leva till 90-års ålder. Kan Du berätta närmare om denna studie, och om vilka slutsatser vi människor borde dra av denna.

Svar: Kan man redan i 40-årsåldern få en uppfattning om hur man kommer må som äldre, det är frågan som denna finländska studie vill ge svar på. Och den ger ett väldigt tydligt – men inte ödesbestämt – svar.

Forskarna har följt nästan 2 700 män under mer än 50 år och funnit ett starkt samband mellan goda hjärt-kärlrelaterade värden i medelåldern och både längre liv och bättre hälsa på äldre dagar.

Studien, som publicerades i European Journal of Preventive Cardiology i augusti 2026, bygger på den långvariga Helsinki Businessmen Study. Männen var i genomsnitt 42 år när de första hälsoundersökningarna gjordes på 1960- och 1970-talen. Forskarna tit-tade på fem faktorer: rökning, kroppsvikt, blodtryck, kolesterol och blodsocker.

Resultaten är slående. Bland män som hade alla fem gynnsamma faktorer nådde 41,9 procent 90 års ålder. Bland dem som inte hade någon av de fem gynnsamma faktorerna var motsvarande andel

6,8 procent. Däremellan ökade andelen stegvis ju fler gynnsamma faktorer männen hade.

Men det mest intressanta är kanske att studien också undersökte hur männen mätte, inte bara när de dog. År 2007, när de överlevande i genomsnitt var 79 år, hade gruppen med fem gynnsamma faktorer betydligt mindre skörhet. Endast 2,2 procent bedömdes som sköra, jämfört med 24,5 procent bland männen utan någon av de gynnsamma faktorerna. De hade också bättre livskvalitet och psykiskt välbefinnande.

Vad ska vi då dra för slutsats? Framför allt att riskfaktorerna i medelåldern spelar roll. Rökstopp, normal vikt, kontroll av blodtryck, kolesterol och blodsocker kan vara investeringar inte bara i ett längre liv utan också i fler friska år.

Men studien kan inte förutsäga en enskild människas framtid. Den visar samband på gruppnivå, och deltagarna var män födda 1919–1934. Genetik, sjukdomar, levnadsvanor och många andra faktorer påverkar också åldrandet.

Budskapet är därför inte att 40-åringen kan få sin framtid förutbestämd. Det är snarare motsatsen: en stor del av framtidens hälsa är värd att påverka redan i medelåldern.

Källa: Strandberg, T.E. et al. (2026), Low cardiovascular risk in early midlife and quality of life in old age: a life-long follow-up study in men, European Journal of Preventive Cardiology, 27 August 2026

HÄLSA

HUND och HÄLSA

HUNDENS SMUTSIGA HEMLIGHET KAN RÄDDA DITT BARN – FORSKARE: ”DET ÄR DAMMET SOM GÖR UNDER”

Har du hund hemma? Grattis – du har kanske hyrt in barnets bästa barnvakt.

En ny finländsk studie visar nu VARFÖR barn som växer upp med hund är friskare. Och svaret finns inte i gulliga promenader – utan i dammet på ditt vardagsrumsgolv.

Forskarna bakom studien har följt 442 barn från de finländska födelsekohorterna LU-KAS1 och LUKAS2. Alla barn föddes mellan september 2002 och maj 2005 i östra Finland. Föräldrarna fyllde i veckodagböcker från när barnet var 9 veckor till 1 års ålder. Till slut analyserades 368 barn och hela 15 686 dagboksveckor.

Resultatet är slående: Barn med hund hemma hade fler helt friska veckor, mindre feber, mindre öroninflammation och behövde färre antibiotikakurer.

Men nu kommer genombrottet. Forskarna dammsög upp golvdamm när barnen var 2 månader gamla och DNA-sekvenserade det. De visste sedan tidigare att hundhem har en helt annan mikrobiota. Nu har de testat om det är just mikroberna som skyddar barnet.

Svaret är ja – till 25 procent.

De skyldiga heter Collinsella, Pasteurella och Ruminococcus

I hundhem hittade forskarna 12 bakteriesläkten och 2 svampsläkten i betydligt högre halter. Bland dem Clostridium, Fusobacterium, Collinsella, Pasteurella, Sutterella, Helicobacter, Megamonas och svamparna Udeniomyces och Leucosporidiella. Dessutom högre bakteriell mångfald (Chao1), mer gramnegativa

bakterier och mindre andel människobakterier.

När de justerade för dessa mikrober i sina modeller, krympte hundens skyddande effekt. Som mest förklarade en kombination av bakterier 21% av de friska veckorna, 25% av minskningen av antibiotika och 15% av minskningen av feber.

Stjärnan är Pasteurella – en bakterie som normalt bor i hundars mun. Den ensam förklarade upp till 23% av hundens skydd mot feber och antibiotika. Collinsella var den mest konsekventa hälsohjälten – kopplad till fler friska veckor och mindre öroninflammation även oberoende av hunden.

Viktigt: Det var inte mängden damm eller total rikedom som skyddade. Det var exakt vilka arter som fanns där. Teorier om stress, depression hos mamman eller allergener som katt- och kvalsterallergen kunde inte förklara effekten.

Det här är första gången man visar att husdammets mikrobiota medierar hundens hälsoeffekt. Forskarna tror att tidig exponering tränar barnets omogna immunförsvar – samma mekanism som gör att barn på bondgårdar har mindre astma.

Så nästa gång hunden skakar sig i hallen – låt den. Det kan vara immunträning på hög nivå.

Referens: Mäki et al., The role of dog keeping in the home microbiota and its impact on children's health, Pediatric Allergy and Immunology, 2026. <https://doi.org/10.1111/pai.70408>

TVÅSPRÅKIGHET

Tvåspråkighet: Hjärnans hemliga superkraft – och ursäkten att slippa städa

NÄVÄL Forskare har kommit på något igen. Det räcker inte med att tvåspråkighet ger oss möjlighet att beställa kaffe sömlöst på två språk eller hitta ett bättre pris på semester. Nu påstår man att det också är hjärnans motgift mot allt som kommer dess väg – demens, stroke och tydligen även otur i lotteriet.

Föreställ er: när vi talar finska och svenska (eller vilket språkpar som helst) sitter våra hjärnor inte passivt i fåtöljen med en ordbok i handen. De utkämpar en ständig mental kamp-sport. I vår prefrontala cortex pågår en liten inre pjäs: "Nej, Pekka, nu talar vi svenska, börja inte babbla på finska här!" och "Jag måste medge att 'renskötsel' är ett fult ord jämfört

med 'poronhoito'!"

Denna ständiga kamp mellan språken är som att gymma – fast utan svett och rörliga maskiner. Och precis som gymträning blir man starkare av det. Forskare kallar detta "kognitiv reserv", vilket låter som något en bankman skulle föreslå, men egentligen är det hjärnans motståndskraft mot att den börjar trassla till sig med åldern.

Det bästa är att denna fördel med tvåspråkighet är som en gratis hjärnförsäkring. Man behöver inte göra något speciellt – behöver inte lösa korsord eller memorera serier – det räcker med att man talar två språk. Och om man klagar att "jag behärskar inte det andra språket ordentligt", så enligt stu-

dier så spelar det inte så stor roll heller. Hjärnan uppskattar försöket, även om det innebär förvirring och konstiga grammatiska fel. Slutsatsen är tydlig: tvåspråkighet är hjärnans hemliga superkraft. Det är anledningen till att du kan förklara för dina föräldrar att du inte städar ditt rum eftersom din hjärna är upptagen med att kämpa mellan språk – och det är mycket viktigare än att gå ut med soporna. Och vem vet, kanske kommer det också att skydda dig från att bli påkörd av en bil eller förlora på lotteriet. Eller ja, det ger dig åtminstone en ursäkt för att vägra städa på två språk.

EVENEMANG

I DAG

FÖR ALLA DANSANTA

Nu blir det dans – och kaffet ingår

VASA. Dansskorna får komma fram ur garderoben. På söndag 27 september startar höstens dansserie på Pensionärernas aktivitetsscenter på Formansgatan 14 i Vasa. Mellan klockan 16 och 19 spelar orkester och välkomnar dansare i alla åldrar. Inträdet är 15 euro och inkluderar kaffe med bulle – ett ganska bra argument för den som behöver en liten paus mellan danserna. Höstens danser fortsätter även 27 september samt 4 och 25 oktober, 8 och 22 november och 13 december. Här är det alltså fullt möjligt att både mot-ionera och fika på samma gång.

Tid och plats: söndag 27.9 kl. 16–19, Formansgatan 14, Vasa. Referens: Pohjanmaan tapahtumakalenteri.

METEORIA

Nedslaget som formade Österbotten – Meteorian öppen i dag kl 12-16

Här kan du utforska det 520 miljoner år gamla kratern, beundra sällsynta meteoriter och spana mot stjärnorna i observatoriet. För fågelskådare lockar tornet mitt i ett av Finlands viktigaste rastområden för tranor. I den gamla rishusmiljön väntar kafé och utställningar om allt från rymdstenar till gamla jordbruksmaskiner.

Välkommen till en resa från kosmos till åker!

Källa: <http://www.meteorio.fi>

ART CENTER TORNI

Färgexplosion i Tornet – Kimmo Laitinen intar Vasa!

Konsthösten i Vasa har fått en stjärna! Just

nu fylls Art Center Tornet på Stora-långgatan 66 av Kimmo Laitinens kraftfulla målningar. Upplev utställningen som pågår 15.9–4.10.2026 – helt gratis. Dörrarna står öppna tisdag till fredag kl. 12–18 och söndag kl. 12–16. Idag söndag kan du kliva in mellan 12 och 16 och låta färgerna tala. Missa inte höstens mest stämningsfulla konstpaus mitt i stan!

SEPTEMBER

KUNTSI

Marja Piriläs Camera Obscura

19.9.2026

När höstmörkret sänker sig över Vasa tänds en helt särskild ljusmagi på Kunsti museum för modern konst. Den 19 september 2026 öppnar den omfattande utställningen Marja Pirilä – Camera Obscura, som pågår till den 9 januari 2027.

BIBELPARTY 30.9 och 1.10

Höstens stora bibelparty drar ut på turné!

Bokfest, mingel och bubblande överraskningar väntar när Fontana Media, Kyrkpressen och Församlingsförbundet bjuder in till turné med anledning av den efterlängtrade nya bibelöversättningen. Nu vankas det feststämning för alla bok- och bibelälskare! I höst ger sig Fontana Media, Kyrkpressen och Församlingsförbundet ut på en stor gemensam turné för att fira den sprillans nya översättningen av Nya testamentet.

Besökarna utlovas en helkväll fylld av boksamtal, författarmöten och det lite unika inslaget: ett rykande färskt ”bibelbål”. Turnén bjuder in till djupdykningar i personliga favoritbibelställen, mingel med Kyrkpressens redaktörer och en titt på höstens breda bokurval

Första anhalten för Österbottens del står för dörren den 30 september i Kryptan vid Trefaldighetskyrkan i Vasa (med gästerna Benita Stenlund och Matti Aspvik), följt av Jakobstad den 1 oktober i Församlingscentret (där även biskop Bo-Göran Åstrand gästar)[cite: 1]. Turnén fortsätter därefter vidare till bland annat Åbo, Mariehamn, Sibbo och Ingå.

Kvällarna inleds klockan 16.00 med bokförsäljning och mingel, följt av kaffe med tilltugg innan programmet drar igång klockan 18.00

Referens: <https://www.fontanamedia.fi/2026/09/21/hostens-stora-bibelparty>

OKTOBER

VASA 430

VASA fyller 420 – HELA STADEN ÄR INBJUDEN TILL FEST DEN 1-3.10.2026!

Vasa firar sin 420-årsdag – och alla är inbjudna! Från 1–3 oktober vaknar staden till liv med musik, museer, familjeaktiviteter, historia och överraskningar. Njut av Pepe Willberg, gratis museibesök, barns trafikäventyr, workshops och speciella teaterbiljetter. Det finns något för varje generation. Kom och fira Vaasa – 420 år ung!

STADSORKESTERN

Pepe Willberg 80 – en legend inom finsk musik – Kommer till Vasa den 1.10.2026

Motopark, Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0

Pepe Willberg fyller 80 i år, och jubileet kommer också att firas i Vasa. Torsdagen den 1 oktober 2026 klockan 18.00 kommer jubileumskonsertern ”I got everything from life” att hållas i Vasa stadshus. Willbergs karriär började redan på 1960-talet, så det blir en rejäl resa tillbaka i tiden till Finlands populärmusikhistoria på scenen. Vaasa stadsorkester kommer att dirigeras av Satu Simola, och Willberg får sällskap av Pete Nikkinen, Ako Kiiski, Leevi Leppänen och Lauri Schreck. Programmet kommer att innehålla välkänd musik från årtiondena, och kvällen kommer även att innehålla berättelser om stadierna i en lång karriär. 80 år och mer än sex decennier av musik – den har redan ett sådant repertoar att det inte borde saknas sånger att sjunga direkt. Plats: Vasa stadshus, Senaatsgatan 1, Vaasa. Tid: 1.10.2026 kl. 18.00.

RITZ

Michael Bleu och Emma Darling värmer upp Ritz med soul 2.10.26

Vasas egen soulröst Michael Bleu (Mikko Kananoja) återvänder hem och tar med sig en kväll full av ikoniska soulklassiker och amerikanska hits till Ritz-scenen. Kvällen kommer också att stödjas av Emma Darling. Bleus varma retro-soul-stil och scenkarisma lovar en uppslukande upplevelse. Lokala rötter och en stark föreställning gör kvällen till ett enkelt val för dem som längtar efter soulfylld musik. Den stämningsfulla hallen på Ritz är perfekt för en sådan här konsert. Referenser: ritz.fi

VASA STADSTEATER

Näytelmä joka menee pieleen

Regisserad av Sari Siikander garanterar denna fysiska komedi överraskande situationer och exakt tajming. Om du inte har sett när en teaterföreställning går helt fel, är det din chans nu. Premiör 8.10.26

HELSINGFORS BOKMÄSSA

22-25.10.2026

Orden får huvudrollen på Bokmässan i Helsingfors

Språket står i centrum när Helsingfors Bokmässan samlar litteraturälskare i höst. Den 22–25 oktober 2026 fylls Mässcentrum i Helsingfors av författare, böcker och diskussioner – med nästan tusen programpunkter på schemat. Årets tema är Kieli / Språk / Language. Fokus ligger på språkets kraft, utveckling och betydelse.

HISTORISKT DOKUMENT

"Ukraina har återvänt till Ryssland" i ryska tidningar den 26 februari 2022

Här är delar av en artikel publicerad av Ria Novosti (en rysk nyhetsbyrå som säkert aldrig publicerar något utan kremls tillstånd") den 26 februari 2022, två dagar efter starten av den ryska militäroperationen i Ukraina.

Två dagar efter krigets början – och Ria Novosti utropar segern över Ukraina. "Nu är detta problem borta – Ukraina har återvänt till Ryssland."

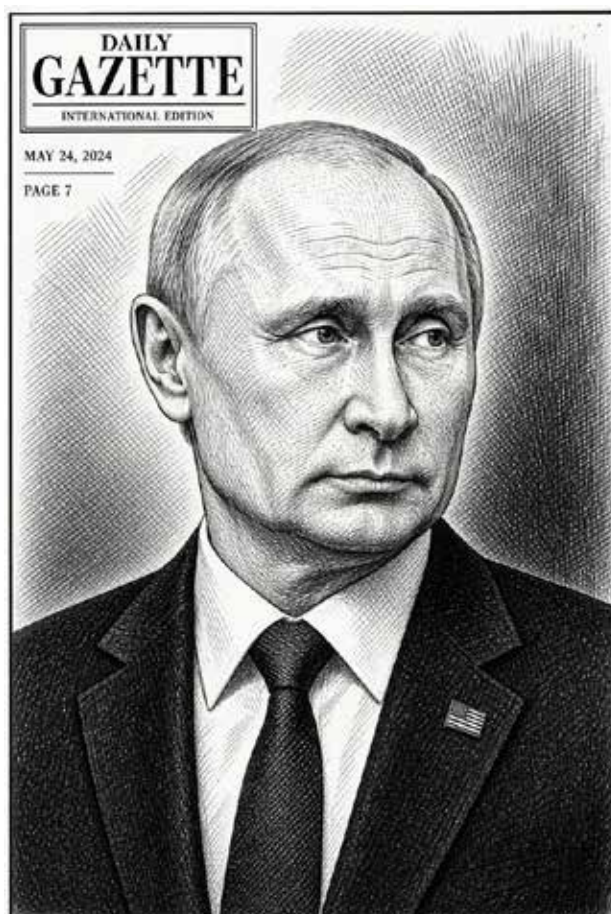
Denna artikel är också bevis på att målet med Rysslands anfallskrig var att erövra hela Ukraina, införliva det i Ryssland och återskapa det forna Sovjetunionen." Ryssland återställer sin enhet – tragedin 1991, denna fruktansvärda katastrof i vår historia, dess onaturliga omplacering, har övervunnits."

"En ny värld föds framför våra ögon. Rysslands militära operation i Ukraina har inlett en ny era – i tre dimensioner på en gång. Och naturligtvis i den fjärde, den inhemska ryska. Här börjar en ny period både i ideologi och i själva modellen för vårt socioekonomiska system – men detta är värt att diskutera separat lite senare. Ryssland återställer sin enhet – tragedin 1991, denna fruktansvärda katastrof i vår historia, dess onaturliga omvälvning, har övervunnits. Ja, till ett högt pris, ja, genom de tragiska händelserna av ett de facto inbördeskrig, för nu skjuter bröder, splittrade av sin tillhörighet till den ryska och ukrainska arméen, fortfarande mot varandra – men Ukraina som antiryssland kommer inte längre att existera. Ryssland återställer sin historiska fullständighet, samlar den ryska världen, det ryska folket – i all sin helhet av storryssar, vitryssar och småryssar. Om vi hade vägrat detta, låtit den tillfälliga delningen bli rotad i århundraden, då skulle vi inte bara ha förrått minnet av våra förfäder, utan också ha blivit förbannade av våra ättlingar – för att ha tillåtit det ryska landets upplösning.

Vladimir Putin har tagit på sig – utan minsta överdrift – det historiska ansvaret och beslutat att inte lämna lösningen på Ukrainafrågan till framtida generationer. Behovet av att lösa den kommer trots allt alltid att förbli Rysslands huvudproblem – av två nyckelskäl. Och frågan om nationell säkerhet, det vill säga skapandet av en anti-Ryssland och en utpost för väst att sätta press på oss från Ukraina, är bara den näst viktigaste av dem.

Det första skulle alltid förbli komplexet av ett splittrat folk, komplexet av nationell förnedring – när det ryska huset först förlorade en del av sin grund (Kiev), och sedan tvingades acceptera existensen av två stater, inte en, utan två folk. Det vill säga, antingen att förneka sin historia, hålla med om de galna versionerna

att "endast Ukraina är det riktiga Rus", eller hjälplöst bita ihop tänderna och minnas tiden då "vi förlorade Ukraina". Att återlämna Ukraina, det vill säga att lämna tillbaka det till Ryssland, skulle bli allt svårare för varje decennium – omkodningen, avrussifieringen av ryssarna och att ställa småryssar-ukrainare mot ryssarna skulle få fart. Och i fallet med konsolideringen av västvärldens fullständiga geopolitiska och militära kontroll över Ukraina skulle dess återgång till Ryssland bli helt omöjlig – det skulle vara nödvändigt att kämpa för det med Atlantblocket.

Nu är detta problem borta – Ukraina har återvänt till Ryssland. Det betyder inte att dess statsskap kommer att avskaffas, utan att det kommer att omstruktureras, återupprättas och återgå till sitt naturliga tillstånd som en del av den ryska världen. Inom vilka gränser, i vilken form kommer unionen med Ryssland att säkras (genom

CSTO och Eurasiska unionen eller unionsstaten Ryssland och Vitryssland)? Detta kommer att avgöras efter att perioden i Ukrainas historia som anti-Ryssland har lagts till vila. Hur som helst är perioden då det ryska folkets splittring är på väg att ta slut.

Och här börjar den andra dimensionen av den kommande nya eran – den rör relationerna mellan Ryssland och väst. Inte ens Ryssland, utan den ryska världen, det vill säga tre stater, Ryssland, Vitryssland och Ukraina, som agerar i geopolitiska termer som en helhet. Dessa relationer har gått in i en ny fas – väst ser Ryssland återvända till sina historiska gränser i Europa. Och det hyser högljutt agg mot detta, även om det innerst inne måste erkänna för sig själv att det inte kunde ha varit annorlunda.

Trodde någon i de gamla europeiska huvudstäderna, i Paris och Berlin, på allvar att Moskva skulle överge Kiev? Att ryssarna för alltid skulle vara ett splittrat folk? Och samtidigt, när Europa enas, när de tyska och franska eliterna försöker ta kontroll över den europeiska integrationen från anglosaxarna och samla ett enat Europa? Man glömmer att Europas enande bara blev möjligt tack vare Tysklands enande, vilket skedde genom rysk välvilja (även om det inte var särskilt smart). Att sedan rikta in sig på ryska områden är inte ens otacksamhet, utan geopolitisk dumhet. Väst som helhet, och ännu mer Europa separat, hade inte styrkan att hålla Ukraina inom sin inflytelsesfär, än mindre ta det för sig självt. För att inte förstå detta skulle man behöva vara en geopolitisk däre.

Mer precist fanns det bara ett alternativ: att satsa på Rysslands fortsatta kollaps, det vill säga Ryska federationen. Men det faktum att det inte fungerade borde ha blivit tydligt för tjugo år sedan. Och redan för femton år sedan, efter Putins tal i München, kunde även döva höra – Ryssland är på väg tillbaka."

UKRAINE PRESIDENT

The Countries of the Carpathian Region Have Significant Potential for Cooperation in Defense, Energy, and Transport – The President at Carpathian Economic Forum

19 September 2026 - 00:35

The countries of the Carpathian region have significant potential for cooperation in defense, energy, and transport, which can deliver real economic growth, investment, and jobs. President of Ukraine Volodymyr Zelenskyy said this during the first Carpathian Economic Forum, which he attended together with President of Romania Nicușor Dan.

The forum brought together nearly 1,400 participants from 25 countries around the world,

including all the countries participating in the Carpathian Initiative. Among them were more than 800 representatives of central governments, regional administrations, and local authorities. Nearly 400 companies from all countries of the Carpathian Eight (C8) represented the business community. The forum's investment portfolio includes 95 projects worth more than €42.5 billion in energy, industry and manufacturing, innovative technologies, transport and logistics, infrastructure and real estate, the agri-food sector, healthcare, and construction materi-

als. Of these, 55 projects worth €8 billion are from Ukraine's Carpathian region.

According to Volodymyr Zelenskyy, this is the first summit of this scale for the region.

"This region has changed a lot during the years of war. What was once seen mainly as a border region has really become an important base for logistics, energy and industry," the President emphasized..

Read more: <https://www.president.gov.ua/en>

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

VECKANS KONSTUPPLEVELSE

Lucas Cranach vanhempi / den äldre / the Elder
1472, Kronach
16.10.1553, Weimar
Porträtt av en ung kvinna, 1525
Finlands Nationalgalleris samling / Konstmuseet Sinebrychoff, O. W. Klinckowströms konstsamling
Bild: Finlands Nationalgalleri / Hannu Aaltonen

1984
EN ROMAN AV
George Orwell
Del 46

Fyra dagar hade gått sedan kvällen då han hade sprungit på henne utanför skrotaffären. När hon kom närmare såg han att hennes högra arm var i en mitella, som inte märktes på avstånd eftersom den hade samma färg som overallen. Förmodligen hade hon krossat handen när hon svängde runt ett av de stora kalejdoskop där romanernas intriger var "invecklade". Det var en vanlig olycka på skönlitterära avdelningen. De var kanske fyra meter ifrån varandra när flickan snubblade och föll nästan platt på ansiktet. Ett skarpt skrik av smärta pressades ur henne. Hon måste ha fallit rakt på den skadade armen. Winston tvärstannade. Flickan hade rest sig upp på knä. Hennes ansikte hade fått en mjölkgul färg mot vilken hennes mun stod rödare än någonsin. Hennes blick var fäst på hans, med ett vädjande uttryck som mer liknade räds-

la än smärta. En besynnerlig känsla rörde sig i Winstons hjärta. Framför honom stod en fiende som försökte döda honom. Framför honom stod också en människa, i smärta och kanske med ett brutet ben. Han hade redan instinktivt gått fram för att hjälpa henne. I samma ögonblick som han hade sett henne falla på den bandagerade armen hade det varit som om han känt smärtan i sin egen kropp. "Är du skadad?" sa han. "Det är ingenting. Min arm. Det kommer att bli bra på en sekund." Hon talade som om hennes hjärta fladdrade. Hon hade sannerligen blivit mycket blek. "Har du inte haft sönder något?" "Nej, jag mår bra. Det gjorde ont för ett ögonblick, det var allt." Hon räckte honom sin fria hand, och han hjälpte henne upp. Hon hade återfått en del av sin färg och såg mycket bättre ut.

"Det är ingenting", upprepade hon kort. "Jag gav bara min handled en liten smäll. Tack, kamrat!" Och därmed gick hon vidare i den riktning, som hon hade gått, lika raskt som om det verkligen hade varit ingenting. Hela incidenten kan inte ha tagit så mycket som en halv minut. Att inte låta känslorna synas i ansiktet var en vana som hade fått status av en instinkt, och i vilket fall som helst hade de stått rakt framför en TV-skärm när det hände. Icke desto mindre hade det varit mycket svårt att inte förråda en tillfällig överraskning, ty under de två eller tre sekunderna, medan han hjälpte henne upp, hade flickan smugit något i hans hand. Det var ingen tvekan om att hon hade gjort det med flit. Det var något litet och platt. När han gick in genom toalettdörren stoppade han den i fickan och kände på den med fingertopparna. Det var en papperslapp som hade vikts till en fyrkant. Medan han stod vid pissoaren lyckades han med lite mer fingerpullande få den utfälld. Uppenbarligen måste det finnas ett meddelande av något slag skrivet på den. För ett ögonblick var han frestad att ta med sig den in i en av vattenklosetterna och läsa den på en gång.

HUMOR FÖR ETT- HUNDRA ÅR SEDAN

JAG ÄR EN HUND
Patient: "Doktor, du måste hjälpa mig! Jag tror att jag är en hund."
Läkare: "Hur länge har du känt så här?"
Patienten: "Sedan jag var valp."

NYFIKENHET
Fadern; Vad gör du, Fredrik?
Fredrik:
Jag står här framför spegeln pappa. Jag ville så gärna veta, huru jag såg ut, om jag vore en tvilling.

Astronomic picture of the week:

Dueling Dust Dragons (in Space!)

The Fighting Dragons of Ara, formally designated NGC 6188, is an emission nebula located about 4000 light-years away near the edge of a large molecular cloud in the constellation Ara (the Altar). The nebula was given its name for its resemblance to two 'dragons' emerging from within the ominous dark dust clouds to face off with one another.

Credit: Dark Energy Survey/DOE/FNAL/DECam/CTIO/NOIRLab/NSF/AURA Image processing: R. Colombari and M. Zamani (NSF's NOIRLab)

Creative Commons Attribution 4.0 International License

BLOGGSKRIBENTER

Skriv i Wasa Dagblad
– Vi söker blogg-författare!

Älskar du att dela med dig av dina tankar, erfarenheter eller kunskaper? Wasa Dagblad söker nu engagerade blogg-skribenter som vill skriva intressanta och inspirerande texter för våra läsare.

Oavsett om du gillar att skriva om lokala nyheter, kultur, livsstil, företagande eller personliga reflektioner – din röst är välkommen hos oss!

Att skriva för *Wasa Dagblad* är ett utmärkt sätt att nå en bredare publik, knyta kontakter och utveckla din kreativitet. Ingen tidigare erfarenhet krävs – allt du behöver är idéer och entusiasm! Vi uppskattar olika perspektiv och nya röster som speglar vår gemenskap.

Intresserad? Skicka din blogg-idé eller ett kort prov till oss, så publicerar vi gärna dina texter. Var med och gör *Wasa Dagblad* till en plats för meningsfulla diskussioner och engagerande berättelser!

Kontakta oss på wasadagblad@gmail.com för mer info. Vi ser fram emot att höra av dig!

WASA DAGBLAD

En modern tidning med en layout med drag av 1870-talets press. På den tiden hade tidningar bara 4-8 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det är mycket att läsa på några sidor.

MISSTAG

Granne: Du borde hålla dina persienner stängda bättre på natten, herr Spot. Jag såg dig kyssa din fru igår kväll. Spot: Hahaha! Fel! Jag var inte hemma igår kväll.

TOFFLAHJÄLTE I TELEFON.

— Emma, doktorn frågar hur jag mår. Vad säger du?

KORTA ORD. '

Fru (till den nya städerskan): Jag är inte förtjust i många ord. När jag pekar med fingret betyder det: "kom hit".

Städerskan: Och när jag skakar på huvudet betyder det: "Jag har inte tid"

MISSNÖJD MÅLARE.

— Människor är fantasiska. Om du säger till dem att det finns 233 489 563 202 431 stjärnor på himlen tror de omedelbart på det. Men om jag målar en bänk och sätter en skylt bredvid: "Nymålning", kommer de inte att tro på det förrän de provar med fingertopparna och gör fula märken.

HOROSKOP FÖR SEPTEMBER 2026

Septemberhoroskop för de glutenfria stjärnorna

Väduren (21 mars–19 april)
Du marscherar modigt in i september – rakt förbi brödkorgen. Vänner beundrar din självkontroll, även om vitlöksbrödet flörtar med dig.

Oxen (20 april–20 maj)
Hemmamys och comfort food lockar, men din inre gourmet hittar glädje i nya glutenfria recept. Septembers motto: brownies kan fortfarande förändra livet.

Tvillingarna (21 maj–20 juni)
Social kalendern är full – lyckligtvis har du bemästrat konsten att diskret fråga servitören om korskontaminering. Din charm löser alla menynproblem.

Kräftan (21 juni–22 juli)
Din känsliga mage möter din känsliga själ. Stjärnorna visar att det väntar ett överflöd av glutenfria godsaker precis när du behöver dem som mest.

Lejonet (23 juli–22 augusti)
Allas ögon på dig vid matbordet. Med självförtroende visar du att glutenfritt inte är en begränsning – det är ett kulinariskt äventyr. Applåder garanterade.

Jungfrun (23 augusti–22 september)
Detta är din månad! Organisationen glänser: du märker dina mjölsorter, erövrar köket och blir en glutenfri trollkarl. Vännerna ber om dina recept.

Vågen (23 september–22 oktober)
Du väger dina alternativ mellan havremjolk och mandelmjolk – balans är allt. Oroa dig inte, båda går utmärkt med dina kakor.

Skorpionen (23 oktober–21 november)
Passion är temat – även för glutenfri pasta. September bjuder på intensitet, men kom ihåg: inte varje diskussion om pizzabotten behöver sticka.

Skytten (22 november–21 december)
Äventyr väntar! Du upptäcker ett nytt glutenfritt café eller ett recept som gör resor mindre

riskfyllda. Din optimism smittar mer än surdegstart.

Stenbocken (22 december–19 januari)
Praktisk som alltid planerar du i förväg: snacks i väskan, glutenfria kex i bilen. September belönar din förutseende med stressfria utflykter.

Vattumannen (20 januari–18 februari)
Innovation styr din kost denna månad. Kikärtsplättar? Blomkålspizzabotten? Stjärnorna applåderar dina djärva experiment. Även skeptiker frågar efter mer.

Fiskarna (19 februari–20 mars)
Drömskt september bjuder på tröst i soppor och säkra brödalternativ. Lita på din intuition – den leder dig till de mysigaste glutenfria sammankomsterna.

September bevisar: du behöver inte gluten för att glänsa.

Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar hämtade från Riksarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria och Monica gör en del av det rutinnässiga redigeringsarbetet, t.ex. översättning, korrekturläsning och skrivande av korta notiser. Alla texter har granskats av journalister och redaktionen ansvarar för texternas innehåll.

Wasa Dagblad är en publikation av dagstidningstyp som än så länge utkommer på söndagsmorgnar. Men vårt mål är att den ska komma ut varje morgon i framtiden.

Tidningen finns tillgänglig gratis på nätet.

Läsarnas texter är välkomna! Tidningen är lokalt ägd och kommer att fortsätta att vara det.

Chefredaktör är Hans Björknäs. Redaktion: Wasa Dagblad, Andra linjen 9 B 36, 00530 Helsingfors. Telefon +358-40-5462455. Annonser kan sändas via e-post i jpg-format, ta gärna kontakt med redaktionen. .

E-post: wasadagblad@gmail.com

FRÅN LÄSARNA

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt kommer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning.

Men utrymmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Så sänd gärna inlägg till: wasadagblad@gmail.com

ANNONSERA I WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermoderna dagstidning.

Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png,

WASA DAGBLAD
wasadagblad@gmail.com
com